

ชุดนวนิยายผจญภัยลับในป่าดงพงพีเมืองไทย

ล่องไพร

ป่าช้าช้าง และ เจ้าแผ่นดิน

น้อย อินทนนท์

น้อย อินทนนท์ นามปากกาของ มัลย์ ชูพินิจ (๒๔๔๙-๒๕๐๖)

เกิดที่กำแพงเพชร เรียนหนังสือที่โรงเรียน
บพิตรพิมุข เทพศิรินทร์ และจบชั้นมัธยมบริบูรณ์
จากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เคยรับราชการ
เป็นครูอยู่ระยะหนึ่ง หลังจากนั้นได้ใช้ชีวิตในการ
เขียนหนังสือตลอดเวลา ๓๕ ปี

ครูมัลย์เป็นนักหนังสือพิมพ์และนักเขียน
ชั้นครูซึ่งมีอัจฉริยะยากจะหาผู้ใดทัดเทียม เขียน
ได้ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นนวนิยาย เรื่องสั้น บท-
ความ สารคดี ตลอดจนคอลัมน์เกี่ยวกับหนังสือ
โทรทัศน์ กีฬา ฯลฯ โดยใช้นามปากกาต่างๆ กัน
ที่รู้จักกันดีก็คือ “ม. ชูพินิจ” “น้อย อินทนนท์”
“อินทนนท์น้อย” “เรียนเอง” “แม่ฮ่องค์”
“นายฉันทนา” “ลดาภิรักษ์” “สมิงกะหรง”
“แป๊ะตลิ่งกรอบ” ฯลฯ

ไม่เพียงเป็นที่รู้จักนับถือด้านงานประพันธ์
และงานหนังสือพิมพ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
เท่านั้น ครูมัลย์ยังได้อุทิศตนด้านการบำเพ็ญ
ประโยชน์แก่สังคมและเพื่อนมนุษย์อีกด้วย จนได้
รับเกียรติสูงสุด ซึ่งนักหนังสือพิมพ์น้อยคนจะพึง
ได้รับ คือได้รับแต่งตั้งเป็นวุฒิสมาชิกและได้รับ
พระราชทานปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกด้วย

ปก :

จากภาพวาดชุดชีวิตป่า ของ
สนั่น ศิลากรณ์

(พ.ศ. ๒๔๖๒-๒๕๒๙)

น้อย อินทนนท์

ล่องไพร

ตอน
ป่าช้าช้าง และ เจ้าแผ่นดิน

สำนักพิมพ์ กรรกออบ ป.อ.

ISBN 978-974-22589-6-2

ล่องไพร

อันดับที่ ๓

ป่าช้าช้าง

ผู้จัดพิมพ์ชุดล่องไพร

๒๔๙๔ สำนักพิมพ์พิทยาคาร

๒๕๐๙ สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น

๒๕๑๔ สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น

๒๕๒๔ สำนักพิมพ์บรรณกิจ

๒๕๓๓ - ๒๕๕๕ สำนักพิมพ์ กระท้อนม ป.ล.

จัดพิมพ์โดยได้รับอนุญาตจาก

มูลนิธิมาลัย ชูพินิจ

www.krumalai.com

ชนินฐา (ชูพินิจ) ณ บางช้าง

บรรณาธิการ

ผู้จัดการสำนักพิมพ์ กระท้อนม ป.ล.

พิมพ์ที่

บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด

เลขที่ ๔๕/๑๒-๑๔,๓๓ หมู่ ๔ ต.บางขนุน

อ.บางกรวย จ.นนทบุรี ๑๑๓๓๐

โทร. ๐๒-๘๗๙-๙๑๕๔-๖

จัดจำหน่ายโดย

บริษัทเคล็ดไทย จำกัด

เลขที่ ๑๑๗-๑๑๙ ถนนเฟื่องนคร ตรงข้ามวัดราชบพิตร

เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร. ๐๒-๒๒๕๙๕๓๖-๙

ราคา ๑๕๐.๐๐ บาท

จากสำนักพิมพ์

ป่าช้าช้าง เป็นนวนิยายเกี่ยวกับป่าดงพงไพร ลำดับที่ 3 ในชุด ล่องไพร ของ น้อย อินทนนท์ ซึ่งสำนักพิมพ์กระท่อม ป.ธ. ได้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเสนอความอภิรมย์แก่ผู้อ่านทุกท่าน ในเล่มนี้เราได้นำล่องไพรตอนพิเศษคือ จ้าวแผ่นดิน มารวมไว้ด้วย เพื่อให้มีรูปเล่มขนาดเดียวกับสองเล่มแรก เป็นตอนที่เปิดโอกาสให้ ตาเกิน ได้แสดงความสามารถและเสน่ห์เหลี่ยมของแก่ออย่างเต็มที่ สัมกับเป็นมือขวาของ สักดิ์ สุริยัน

สำนักพิมพ์กระท่อม ป.ธ. รู้สึกดีใจที่ ล่องไพร ซึ่งเป็นนวนิยายเกี่ยวกับป่าดงพงพีอันเป็นที่นิยมแพร่หลายเมื่อ 30 กว่าปีมาแล้วยังได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากผู้อ่าน เป็นเครื่องชี้ชัดแจ้งว่า คุณค่าของบทประพันธ์ของครูมาลัย ฐิณี ยังเป็นอมตะ มิได้ดับสูญไปพร้อมกับครู ตัวอักษรของครูยังคงละเมียดละไมชวนให้ไหลหลง ถ้อยคำสำนวนของครูยังรื่นหู แผ่นกคิธรรมและให้ข้อคิดในการดำรงชีวิต 30 กว่าปีก่อนเป็นอยู่เช่นไร ปัจจุบันก็เป็นเช่นนั้น

นอกจากนี้ทางสำนักพิมพ์ยังได้นำเสนอเรื่องราวหรือบทสัมภาษณ์จากบุคคลที่เคยได้ร่วม "ล่องไพร" กับ ครูมาลัย ฐิณี ซึ่งทำให้เราได้รู้ได้เห็นเบื้องหลังและทัศนคติต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตในป่าของท่านเหล่านั้นเป็นประจำทุกเล่ม

และเราจะได้นำ ล่องไพร ชุดต่อ ๆ ไปมาจัดพิมพ์เผยแพร่ตามลำดับ เพื่อให้ท่านได้ร่วมนวนิยายเรื่องนี้ครบสมบูรณ์ โปรดติดตาม ล่องไพร ตอนต่อไปเร็ว ๆ นี้.

ปรัชญาชีวิตในป่าของครูมาลัย

อำนวยการ ประคำทอง

อยากให้เล่าถึงเริ่มแรกของการได้รู้จักครูมาลัย จนถึงได้ติดตามเข้าป่าด้วยกัน
อยากรู้ชีวิตประจำวันในป่าของครู

ครูเป็นเพื่อนกับลุงไร่ (นายไร่ ห่วงน้ำ - คนหัวหิน) ซึ่งผมก็ไม่รู้วิธีการ
ที่มารู้จักกัน รู้แค่ครุชอบเข้าป่า ก็มาเจอกับคนป่า...คือคนชอบเที่ยวป่าด้วยกัน
แล้วใครก็ไม่ทราบที่ชักนำให้รู้จักกับลุงไร่ ห่วงน้ำ เมื่อรู้จักกันก็เลยกลายเป็น
สนิทกันมาก พรานกรุงเทพฯ กับพรานหัวหินมาเจอกันก็มากลมเกลียวเป็น
เพื่อนกัน แล้วหลังจากนั้นก็มาหาที่ ๆ จะทำไร่ถั่วเหลือง เมื่อทำไร่ก็ต้องออกล่า
สัตว์ด้วยกันทุกคืนซีทีนี้ กลายเป็นเพื่อนสนิทคู่คิดกัน

เมื่อครูกลับไปเป็นนักเขียนอาชีพที่กรุงเทพฯ แล้ว ครูจะไม่ลืมคนๆ หนึ่ง
คือลุงไร่ ครูจะต้องมาหาทุกปี นัดพบกัน แล้วไปเสวยสุขกันในป่าดงพงพี
แทนที่จะนอนโรงแรมรถไฟหรือโรงแรมสบาย ๆ นอนคาอากาศชายหาด นุ่ง
กางเกงอาบนํ้าทะเล เสียเงินให้โรงแรมไปเถอะเป็นหมื่น ๆ นั่นก็มีความสุขแล้ว
มาหัวหิน แต่ครูมาหัวหินด้วยเรื่องของป่าดงพงพี สัตว์ป่า และเสน่ห์เหลี่ยมของ
สัตว์แต่ละชนิดกับเสน่ห์เหลี่ยมของครูว่าใครจะเหนือกว่ากัน

ความปกติ ผมกับลุงไร่ก็หมายถึงลูกหลานนั่นเอง คือลุงไร่นี้เดิมก็เป็น
เพื่อนกับพ่อผม พ่อผมเป็นคนปากน้ำปราณ ส่วนลุงไร่เป็นคนปราณบุรี ก็ยกกัน
มาอยู่หัวหิน พ่อมาทำประมง มาได้กับแม่ที่นี้ แล้วพ่อเขาก็มาทำประมงอยู่กับ
เจ้าคุณเดชา พระยาบดินทรเดชา สมัยนั้นรู้ดีว่าจะเป็นสมัยรัชกาลที่ ๗ ผมก็จำไม่
ค่อยได้เพราะยังเด็ก แต่รู้ดีว่าจะก่อนสงครามที่ครูมาลัยมาหัวหิน มารู้จักกับ
ลุงไร่ก็ออกป่าด้วยกัน เป็นเพื่อนคู่รักคู่ใคร่กันมา จนกระทั่งท่านเห็นว่าที่ดิน
หลังเขาด่างมันเป็นที่เนิน ซึ่งถ้าฝนตกหนักน้ำก็ไม่ท่วม ท่านก็ลงทุนทำไร่ถั่ว-
เหลืองอยู่นานพอสมควร ขำว่าทำอยู่ราว ๒-๓ ปี ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะ
เวลาฝนมันทิ้งช่วงหน้าแล้งที่หัวหินนี้ มันจะเป็นคานเลย แห้งไปเลย คอนหลัง
ช่องเขาด่างนี้แหละ เลขที่บ้านลุงไร่ พอข้ามเขาไปแล้วมันจะแล้งมากจนถึง
เขานิล ท่านก็กลับกรุงเทพฯ ท่านกลับไปเป็นนักเขียน ซึ่งเดิมท่านก็เขียนอยู่แล้ว

ท่านก็ทำอยู่พิมพ์ไทย-สยามนิกร อะไรนี่นะครับ แล้วท่านก็มาหัวหินบ่อย ๆ ตั้งแต่สมัยสงครามจนกระทั่งบ้านปลายชีวิต ท่านจะต้องมาปีละ ๒ ครั้งเป็นอย่างน้อย อย่างน้อยก็ครั้งหนึ่งแหละที่ต้องมา แล้วเข้าป่าครั้งละ ๑-๑๐ วัน

ผมก็ชอบกับลุงไ้ ก็เหมือนกับลูกหลาน เดิมที่ผมเรียนจบแล้วก็อยู่กรุงเทพฯ ค่อยมาไม่อยากจะอยู่ กลับบ้านดีกว่า ก็กลับมา แล้วทำประมง ก็เที่ยวป่ากับลุงไ้ ได้ความรู้เรื่องป่าพอสมควร พอครุมาลัยมาหัวหิน ก็ได้ไปกับคณะครูมาลัย เพราะว่าลุงไ้จะส่งข่าวมาว่าคณะของครูจะมานะ จะไปไหน ตอนนั้นผมทำงานอยู่เทศบาล ก็เตรียมวันลาพักผ่อนเอาไว้ เพราะว่าหยุดได้ ๑๐ วัน ก็รอเวลาว่าใครจะมาจะได้เข้าป่า

ได้เข้าป่ากับครู ๓ ครั้งด้วยกัน ครั้งแรกก็ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ผมเกิด ๒๔๗๒ ก็อายุประมาณ ๒๘ เข้าป่าครั้งแรกก็เพียง ๔-๕ วัน แต่ครั้งหลังนี้นานหน่อยถึง ๑-๒ วัน ที่หุบผิงชะนิโฮยนี้แหละ เข้าไปนอนรอที่จะตามกระทิง ตอนนั้นเป็นผู้ใหญ่ขึ้นอายุประมาณ ๓๑ ปีได้ ที่ประทับใจที่สุดก็ครั้งนี้ เพราะอ่านหนังสือที่ท่านเขียนมากขึ้น แล้วก็ได้ศึกษาประวัติชีวิตพวกนายพราน พวกนักอนุรักษ์ป่าที่ดี หรือนายพรานที่เป็นชาชชาครีที่ดี คือสมัยนั้นเราเป็นนักกีฬา เพราะฉะนั้นกีฬาอะไรที่มันจะมาเสี่ยงกับชีวิตก็ชอบ อย่างค่าน้ำก็จะดำได้ทน ๆ นาน ๆ ดำลงไป เครื่องมือก็ไม่มี เราก็ดำด้วยตัวเปล่า แล้วก็ไปหาหินก้อนหนึ่งอู่ม แล้วก็เดินเล่นได้ท้องทะเล พอหมดจิตใจเราก็ตึงหินก้อนนั้น แล้วเราก็โผล่ขึ้นมาหายใจ

ขบวนของครู เท่าที่จำได้ก็มีหมอบูญส่ง (นายแพทย์บุญส่ง เลขะกุล) คุณชาติ (ชาติ เอี่ยมกระสุนธุ์) ก็มีนะ บุคคลเดียวกันอีกคนที่ "น้อย อภิรุณ" (ม.ล. ต้อย ชุมสาย) ที่อยู่ปรามบุรีนั้นเขาเป็นเจ้าถิ่นของทุ่งพลาขงาม ครูไปบ่อย แล้วก็ีหมองพลับ ป่าดลัม สองพี่น้อง-เพชรบุรี ค่อยจากนั้นครูก็ขึ้นอู่มผาง ขึ้นดาก กำแพงเพชร ดินแดนแห่งคอกทองกวาว ก็จำได้เท่าที่ฟังมา นอกจากชุดนี้ที่ไปกันก็มีคุณใหญ่ (ใหญ่ เศรษฐบุตร) คุณประเสริฐที่อยู่ Usis คุณประเสริฐนั้นเขาก็หนุ่มขนาดผม แล้วก็คุณวิรัช (วิรัช วิเศษศิริ) เคียวนี้อ้วนมากแล้วตั้งร้านขายปืนอยู่ลำปาง ผมเคยพบภรรยาเขา แล้วก็คุณอาณัติ (อาณัติ บุญนาค) เคยเข้าป่ากับครูตอนรุ่นหนุ่ม ยังทำงานอยู่เทศบาล (หัวหิน) นั้นไปกันระยะ

สั้น ๆ จำไม่ค่อยได้แล้ว ก็ได้พวกแก๊งพวกกวางอะไรอย่างนั้นะครับ นั่นผมจำ
พ.ศ. ไม่ได้ พอหลังจากนั้นผมก็หนุ่มใหญ่แล้ว อายุประมาณ ๓๐ ปี พ.ศ. ๒๕๐๓
ที่เข้าป่าจริง คุณลุงใช้นัดมาว่าครูจะมา จะพาคุณใหญ่มา ซึ่งผมก็ไม่ว่าว่าคุณใหญ่
นี่เป็นใคร ก็นัดหมายกันว่าจะไปหุบผิง คำว่าหุบผิงนี้เป็นชื่อที่คนทั่ว ๆ ไป
เรียกกัน แต่ครูเรียกว่าหุบผิงชะนีโหย ที่ที่เราจะไปนี่รถไปไม่ถึง มันจะต้อง
บุกเขาลงห้วย เราก็ต้องลงเดิน ก็มีลูกหาบ พวกกำนันแก้ว ผู้ใหญ่เหมือน
บ้านหนองซอน เป็นส่วนใหญ่

แต่ก่อนจะไปถึงที่นั่น ต้องแะเอาเหล่าเถื่อน ๔ แกลลอน ก่อนน้ำมันเป็น
แกลลอนสังกะสีที่ใส่พวกน้ำมันเครื่องนะ สำหรับอาหาร ครูจะเตรียมพวก
เครื่องกระป๋องมา แล้วทางลุงใช้ก็จะเตรียมพวกปลาเค็มพวกเนื้อแห้ง นอกนั้น
ก็มีพวกข้าวสาร กาแฟ เตรียมหม้อ เครื่องถ้วยชามที่จะไปหุงกินในป่า ถ้าอิง
สัตว์ไม่ได้ ก็ไม่ต้องกินของสด กินแต่ของแห้งไปเถอะ เพราะฉะนั้น ถ้ากินนี้
อิงอะไรไม่ได้ พอเข้าขึ้นมาก็ให้ออกไปอิงสัตว์เล็ก ๆ มาทำอาหารกิน เราจะได้
ค้างกับกระรอกเป็นอาหารประจำวันถ้าอิงสัตว์ไม่ได้ แต่ถ้าวันไหนได้แก๊งก็กิน
แก๊ง ได้กวางกินกวาง

ที่ไปเที่ยวนี้ะ ไปตามข่าวที่ได้ว่ามีกระต๊องมาวนเวียนกินดินโป่งที่หุบผิง
พวกลูกน้องครูส่งข่าวมา บรรดาชาวบ้านทั้งหลายในป่านี้ที่เป็นลูกหาบก็มาก
ลูกน้องท่านหลายตำบล ที่หัวหินนี้ตั้งแต่หนองพรานนก หนองซอน วังกระทะ
ไร่คุณประเวศ ขึ้นไปนี้เป็นลูกน้องหมด จนกระทั่งถึงหนองตะเภา หนองพลับ
ใคร ๆ ก็ครูมา...ครูมา ตรงที่เรียกหนองพลับนี้ แต่ก่อนเป็นป่าดงดิบเลย ใน
สมัยนั้นไม่มีทางรถยนต์ มีแต่ทางเกวียน ฉะนั้น รถยนต์ที่ขึ้นไปเสียเวลาอย่าง
มาก เท่ากับคนเดินขึ้นไปเข้าถึงจนบ่า รถที่ขึ้นไปมันต้องเข้าเกียร์ แล้วเอียง
ซ้ายดกร่องขาติดอะไรไปเรื่อย คือระยะทางเดี๋ยวนี้ที่ตัดเป็นถนนแล้วนี่ ๒๗ กิโลเมตร
สมัยก่อนเดินตั้งแต่เช้าถึงเย็น ถ้าวันไหนรถเสียอะไรนี่เราต้องเดินลงมาตั้งวัน
ธรรมชาติที่นั่นสวยมาก ต้นยางสูงใหญ่ขนาดดังใส่เกลือที่หมักปลาเค็มที่บ้าน
ถึงที่พักมันซึ่งมากมาย มีลำธารน้ำไหลเสียงดังแช่ทั้งคืน มีโชคหิน มีหินกลม
หินแบนกองไว้เต็มไปหมด น้ำใสแจ้ว เราพักกันริมลำธารนี้ เอาผ้าเดินที่ผืนใหญ่
ไปผืนเดียว เป็นผ้าเดินที่แบบคลุมรถนี้แหละ ก็ปูนอนกันทุกคน ตัดไม้มาทำ
ราวพาดป็น พอสี่โมงเย็นที่นั่นก็มีมืดหมดแล้ว ไม่เห็นแสงอาทิตย์เลย เป็นป่า

ที่ครีมคลุมพื้นที่ให้มีคเร็วว่าปกติ เพราะฉะนั้น ๔ โมงเย็นนี้ทุกคนต้องไปขึ้น
ห้างแล้ว

เมื่อได้ที่เหมาะสมก็เริ่มปลูกเดินที่ท่าที่หมายลงให้เรียบร้อย แล้วก็รีบไป
สำรวจหาสถานที่ที่จะสร้างห้าง จากนั้นก็ตัดลูกห้าง คนตัวใหญ่ ๆ ก็ประมาณ
๑๓ ท่อน สำหรับไม้เท้า ๆ ลำแขน ถ้าคนตัวย่อม ๆ ก็ประมาณ ๑๐ ท่อน
แล้วก็ทำราวพาดป็น เราจะต้องทำเลย ไม่งั้นไม่ทันเวลา การขึ้นห้างก็ต้องเลือก
ให้ถูกวัตถุประสงค์ อย่างกรณีนี้ จะไปผูกห้างให้ตรงกับดินโป่ง ซึ่งกระทิงจะมา
กิน ส่วนผมกับลุงใช้ก็จะไปขึ้นห้างที่ต้นมะค่าโมงนะครับ มันจะมีดอกมียอด
อ่อน แล้วมันจะร่วง สัตว์ก็จะมากินที่โคนต้นไม้ ส่วนอีกหลายคนไปขึ้นห้าง
ที่ต้นไผ่ เขาเรียกไม้ไผ่ผาก ต้นมันใหญ่มาก ลำต้นมันกลมโต ข้อหนึ่งก็จุน้ำมัน
ก็คดทำตะเกียงข้ามกินเลย แต่การไปคราวนี้ไม่ประสบความสำเร็จหรอก คือกระทิง
ที่ตามรอยแล้วรอยหาย กระทิงที่นั่งห้างแล้วไม่ลง วันแล้ววันเล่า จนครูก็อ่อนใจ
เหมือนกัน แต่ก็ได้แก่งได้หมูป่า

เวลานอน เราก็มีย่าผ่อนของเรา บางคนไม่มีก็เอาผ้าขาวม้ารองห้วนอน
กับพื้น ครูมีผ้าผืนเดียวปูนอน ตรงไหนที่คืนไม่เรียบ ก็เอาใบไม้มาโปะเข้า
แล้วก็เอาผ้าเดินที่สีเขียว ๆ ธรรมดาผืนไม้ใหญ่นั่นแหละรองนอน เรานอนแล้ว
มันก็นุ่มเหมือนฟูกเหมือนกัน แล้วก็เอาถุงเล็ก ๆ ซึ่งเราใส่สัมภาระเสื้อผ้าบ้าง
อะไรบ้างนี้มาหนุนหัว ป็นก็พาดพร้อมที่จะกระโดดตัวขึ้นมาแล้วยิงเลย ขณะที่
นอน...ครูสอนว่าต้องสูมไฟได้ลม ถ้าเหนื่อลม...ก็จะพัดมาถึงที่นอน แล้วการ
จุดไฟสูมขอนไม้ตลอดคืนโดยผลัดกันตื่นมาอยู่ยาม เป็นการระวังสัตว์ร้าย
พวกสัตว์ร้ายนี้เห็นแสงไฟจะหลบเข้าที่ชายป่า แล้วชะโงกดูเราว่านี่มันตัวอะไร
ไม่กล้าผ่านเข้ามาหรอก มันจะแอบดูเราอยู่ห่าง ๆ เหมือนเวลาที่เราจะไปล่ามัน
ก็ต้องแอบดูมันเช่นกัน

ทราบมาว่าการเข้าป่าของครูมีจุดประสงค์ ๒ อย่าง คือพักผ่อนกับช่วยเหลือ
ชาวบ้านที่ถูกสัตว์ร้ายรังควานจนไม่เป็นอันทำมาหากิน เท็จจริงอย่างไร ?

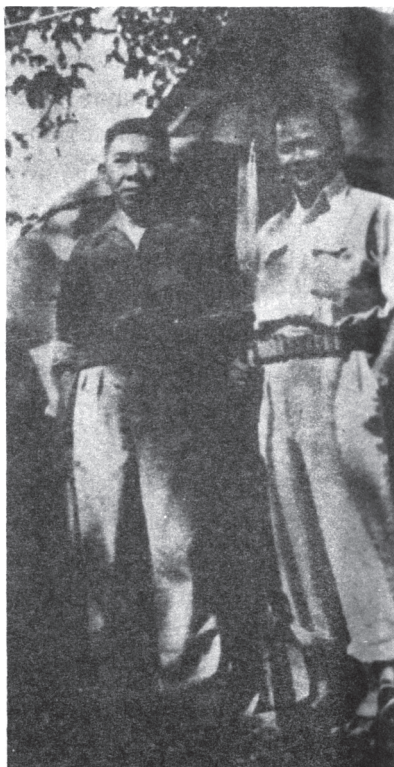
นี่เป็นความจริง เช่นเสือมากินวัวเขาไป ทุกคนก็พากันไปบอกผู้ใหญ่บ้าน
และผู้ใหญ่แถวนี้ก็เป็นลูกน้องครูทั้งนั้นแหละครับ เขาก็จะส่งข่าวไป ครูก็มา
มาช่วยตามล่าเสือลายพาดกลอน ซึ่งกินวัวของชาวบ้านตัวแล้วตัวเล่า เสือพวก

อำนวยการ ประจำกอง (ขวาสุด)
ก่อนเดินทางเข้าป่ากับ ครูมัลย์ (ซ้ายสุด)

ครูมัลย์ ชูพินิจ
กับ ม.ล.ด้อย หุมสาย (น้อย อภิรม)

นี้ใหญ่มากขนาด ๘ สอก ๑๐ สอก สมัยโบราณเขาวัดจากปลายจมูก มาสัน
หน้าผากขึ้นสันหลังไปถึงปลายหาง ตัวมันใหญ่จริง ๆ ขนาดกินวัวกินควาย
เข้าใจหาอาหาร ความเจริญทางร่างกายมีมาก ตัวจึงใหญ่ หางก็จะสั้นไม่
เหมือนเสือสมัยนี้ ตัวไม่ใหญ่เท่าไร แต่หางมันยาว เพราะฉะนั้นจะใช้วิธีวัด
ขนาดแบบเดียวกันไม่ได้ และเสือใหญ่ ๆ อย่างนี้ก็ไม่มีใครกล้า ชาวบ้านก็
ขากจน ไม่มีปืนดี ๆ ที่ใช้กันก็แค่ปืนแก๊ปที่ทำเอง ก็ไม่มีใครกล้าไปเล่นกับเสือ
ลายพาดกลอนที่ใหญ่ขนาดนั้น รอให้ครูมาจัดการ หรืออย่างกระต๊องที่เข้ามาที่
หุบผิงก็ตัวใหญ่มาก แทบไม่น่าเชื่อว่าตัววัดจากปลายเท้าไปถึงสันโหนกมันแล้ว
มันสูงกว่าหัวคน ที่จริงมันก็ไม่ได้เข้ามาทำร้ายคนในหมู่บ้านหรอก แต่ถ้าเขา
เข้าไปในป่า เจอะกันเข้าหรือประจันหน้ากัน แล้วมันคิดว่าเขาอาจจะทำร้ายมัน
ก็น่ากลัวมาก มันอาจจะวิ่งเข้าซาร์จเอาเมื่อไรก็ได้ แล้วจะห้ามชาวบ้านไม่ให้
เข้าไปหาของป่าก็ไม่ได้อีก เพราะมันอาชีพของเขา เขาต้องทำมาหากินเลี้ยง
ครอบครัวเขา

สำหรับเรื่องการพักผ่อนของครูนั้น ผมมองแล้วว่าครูต้องการพักผ่อน
จริง ๆ เคยลองสังเกตว่าครูแกลังทำอะไรหรือเปล่า ที่จากชีวิตรุ่งเรืองในกรุงเทพฯ
มานอนในป่าอย่างนี้ แกลังทำว่าครูมีสองชีวิต แกลังทำว่าเป็นพระเอกหนังหรือ
เปล่า ปรากฏว่าครูไม่ได้แกลังทำ แต่ครูต้องการทำ ผมเคยถามครูว่า

“ครูครับ ครูอยู่กรุงเทพฯ สบาย ๆ ทำไมครูต้องมาเหนื่อยแสนเหนื่อย
อย่างที่ผมเห็น ?”

ครูบอกว่า นั่นล่ะเป็นการที่ครูไม่เหนื่อย ครูอยู่กรุงเทพฯ สิ ครูเหนื่อย
ครูอยู่นี้จะตะโกนเรียกใครดัง ๆ ก็ได้ อยู่ที่กรุงเทพฯ สิ ตะโกนเขาก็ว่าบ้า อยาก
จะนั่งตั้งเท้าแล้วเอามือหยิบเนื้อเคี้ยวเล่นก็ได้ อยู่กรุงเทพฯ ก็นั่งโต๊ะอาหาร
อยู่ที่นี้จะอาบน้ำธรรมชาติ ลงลำธารแล้วนอนให้น้ำมันไหลผ่านตัวไปนานแค่ไหน
ก็ทำได้

ครูมาลัยเป็นนักเขียนที่ได้รับยกย่องว่าสามารถพรรณนาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติได้
ละเอียดถี่ถ้วน ชนิดที่เขียนถึงลำธารก็ราวกับจะได้ยินเสียงน้ำไหลเขาจะรากไม้ริม
ตลิ่งมาแต่ไกล หรือเขียนถึงดอกไม้ป่าริมห้วย ก็จะได้กลิ่นหอมตลบอบอวลราว
กับมันบานสะพรั่งอยู่ต่อหน้า เท่าที่ได้ใกล้ชิด รู้สึกว่าท่านผูกพันกับธรรมชาติ
อย่างไร ?

ครับ...ท่านรักษาราชการมาก อย่างกลางคืนนอนอยู่ที่หุบผิง แล้วมีเสียงอะไรต่าง ๆ ท่านจะบอกผมเลยว่าคุณได้ยินไหม เสียงอย่างนั้นมันไม่มีในกรุงเทพฯ ผมก็หลงเสียงธรรมชาติอยู่แล้ว ก็บอกว่าจริงครับ เสียงบางเสียงนี้ผมไม่รู้จริง ๆ ว่าอะไรบ้าง เช่น ขณะที่จ๊กจั่นเรไรร้อง แล้วก็มีเสียงแซ่...แซ่ ดังลั่นแบบนี้ ผมก็
ไม่รู้จ๊กว่าตัวอะไร จากนั้นเสียงโป๊กวา...โป๊กวา ผสมเข้ามารับ ครูก็จะบอกว่า
นั่นละครระรอก นั่นละป้าง นั่นละจ๊กจั่น นั่นละจิ้งหรีดประเภทต่าง ๆ มาประสาน
เสียงกับแมลงบนยอดไม้ แมลงบนยอดไม้ก็ส่งเสียงเบา ๆ เท่านั้นแหละ แต่ใน
ป่าอย่างนี้มันก้องไปหมด สะท้อนจากป่า จากหินผา จากใบไม้พุ่มไม้ จากพื้นดิน
เราก็นอนฟังกันทั้งคืน ดื่นเข้าขึ้นมา ยังเข้ามิดอยู่ เสียงชะนีลั่นไปหมด ครูเลย
ตั้งให้ว่า “หุบผิงชะนีโหย” เพราะว่าชะนีมันก็โหยอย่างนี้อยู่ตลอด เหมือนจะ
เยาะเราว่ายังอะไรไม่ได้เลยวันนี้ ครูยังพูดว่า มันเยาะเย้ยเราหรือเปล่านะ ชะนี
โหยหรือเราโหยก็ยังไม่แน่ เหมือนตามรอยกระทิงก็ไม่ได้ นั่งห้างสัตว์ก็ไม่ลง

อีกอย่างหนึ่งจิตใจของท่านอ่อนโยนมาก กิ่งไม้นี้ท่านจะไม่หักเลย ท่าน
จะลอดแฉ่นไปเลย ผมลองตามท่านบ้างก็ติดหนาม เกี้ยวคอบ้างไหลบ้าง ก็ผม
ตัวสูง ผมก็ต้องหักต้องดิ้ง ท่านก็บอกว่าถ้าเราไปทำลายมาก กลิ่นของใบไม้ที่
หักนี้ สัตว์จะรู้ว่ามีคนผ่านมาแล้ว แค่นี้ก็ประทับใจผมแล้ว แล้วตัวอะไรตัวเล็ก
ตัวน้อย ท่านจะไม่ทำลาย มด..แมลง อะไร ท่านจะเอามือปิด

เคยได้ยินว่าท่านดื่มเหล้าและสูบบุหรี่จัดมาก จริงไหม ?

ครูนี้เป็นอันดับหนึ่งเลยของการกินเหล้า แต่ครูกินเหล้าไม่รู้จ๊กเมา คือ
หมายถึงไม่ได้กินแล้ว เมาเหลก ครูจะจู้บหนึ่ง...นาน ๆ ก็จู้บหนึ่ง คือกรุ่น ๆ
ให้เลือดลมเดินดี อะไรของท่าน ท่านก็ว่าอย่างนั้นนะ แล้วเข้าป่านี้บางทีก็เหล้า
เถื่อน พอเข้ามาผมขงกาแฟดำให้ครู ก็จะมีการเดิมเหล้าลงไปในกาแฟดำนั้น
ด้วย ท่านว่าหอมดีครับ

ผมเคยถามครูว่า เขานิยมกันว่าคนกินเหล้านี้เป็นชายชาติวี แต่ผมเป็น
นักเพาะกาย ไม่กินเหล้าไม่สูบบุหรี่ ผมจะผิตหรือเปล่า ครูบอกว่าชีวิตมีหลาย
แบบ แล้วแต่ว่าเราจะตกอยู่ในแนวร่วมไหน ถ้าเราตกอยู่ในแนวร่วมของพระเอก
หนัง หุ่นสมาร์ทใหญ่โต เราก็เจริญรุ่งเรืองดี แต่ถ้าตกอยู่ในแนวร่วมของชาย
ชาติวีประเภทสุรานารีก็พาบัตรนี้ผ่านมาหมดแล้วและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

ก็ไม่มีอะไรที่จะหนักหนากับเรามากแล้ว เพราะฉะนั้นเรานี้เก่งกว่ามัน แต่อย่าให้เหล้ามันกินเราก็แล้วกัน เราเมาเมื่อไรก็เสียคน สติเหลือไม่ถึงครึ่งแน่เลย ต้องให้เหล้ามันแพ้เรา ถ้าเรารู้ว่าเราจะเมา เราก็ชะลอเสีย เราไม่กิน เดี่ยวจะเมาเพียงแต่กรุ่น ๆ ให้เลือดลมเดินดี ก็ไม่เสียสุขภาพและเจริญอาหาร

นี่แหละครูเลยต้องกินเหล้าเอาจริง กินกาแฟก็เมื่อกลืนกาแฟที่กรุงเทพฯ เข้าป่าครูก็กินกาแฟกลืนเหล้า ครูบอกอย่างนั้นนะครับ ผมก็ขำดี บางครั้งได้เนื้อสัตว์ก็เอามาผัดใส่อะไรที่พอจะหาได้ให้มันเผ็ด ๆ เท่านั้นเอง ก็ผัด..ผัด..ผัดไป ครูมีการเอาเหล้าเติมลงไปนิด ๆ หน่อย ๆ กินแล้วก็รู้สึกว่ามันขรุขระดี ก็มีเหล้าลงไปคลุกในกระทะกับเนื้อหนังมังสาพวกนั้นด้วย

สำหรับบุหรี่ยุคนั้นครูก็สูบจัดมาก แต่จะสูบบาลลงเมื่อออกตามรอยสัตว์ ผมคิดว่าคงเป็นเพราะควันบุหรี่ยะไรนี้ทำให้สัตว์รู้ว่าเรากำลังตามมัน สัตว์นี้มันมีกระแสนการดมกลิ่นที่ดีมากนะครับ เวลาเข้าป่าละก็ ครูสูบบุหรี่ย่อยลง แต่ถ้าครูไม่ได้เข้าป่าครูสูบลอดค่อมวนต่อมวนที่เดียว เวลาตามรอยสัตว์หรือนั่งห้างนี้จะไม่สูบเลย แต่ถ้ากลับมาเข้าเดินที่เมื่อไรก็สูบทันที

ตามครูมาลัยเข้าป่าตั้งหลายครั้ง คิดว่าได้อะไรจากท่านบ้าง ?

ได้มาก ครูสอนหลายอย่าง แต่ว่าวิธีสอนของครูก็คือรอให้เราสังเกต แล้วถาม จะไม่บอกก่อน ครูอาจจะนึกว่า เด็กหนุ่มคนนี้นั้นจะเอาอะไรหรือเปล่า อาจจะลองใจผมก็ได้ เพราะฉะนั้นอะไร ๆ เราก็เอามาป้อนคำถามให้ครูเสมอ จะไปสร้างความรำคาญให้ท่านหรือเปล่าก็ไม่รู้ แต่ผมมองไปในมุมกลับว่า คนเรานะมีอะไรดีก็อยากจะพูดเหมือนกัน แต่หากคนถามไม่ได้ ก็เสียใจผมเป็นคนชอบถาม กลายเป็นว่ามีคู่สนทนาระหว่างอาจารย์ใหญ่กับคนหนุ่มคนหนึ่ง ไอ้คนอื่น ๆ ก็นั่งฟังหูห้อยไปเลย ก็ได้หัวเราะบ้างบางครั้งก็ครูปล่อยลูกเต็ดออกมานะ ขำ ๆ ขัน ๆ กลายเป็นว่าทำให้คิดถึงกัน เพราะว่าได้อะไรจากท่านไว้มาก

จำได้ว่าเข้าป่าครั้งหนึ่งผมหุงข้าวเช้า หุงด้วยหม้ออะลูมิเนียม มันก็แน่นไปหมด ผมก็ต้องใช้ทัพพีมาขูดข้าวให้มันร่วนเป็นปุยเชียวนะ เกิดทำทัพพีหักลงใช้เลยไปเอาไม้มาดาม แล้วก็ตัดเอาวัลย์มาพัน ครูเห็นก็บอกว่า

“เฮ้ย นี่มันธรรมชาติคินะ ไม่เหมือนตอนที่ซื้อใหม่เลยนะ” ผมก็นั่งหัวเราะ
สารภาพว่า

“ครูครับ ผมทำหักเองนะครับ คือจับมันหางทัพพีไปหน่อย มาจับที่ด้าม
มันเลยหัก”

เปล่า ครูไม่ได้ว่าอะไรหรอก ผมก็เข้าใจว่าครูจะพูดสอน ๒ ชั้น ว่าทีหลัง
นะจะทำอะไรก็ให้ดี ๆ อย่าให้ของมันเสีย นี่อะไรของมันดี ๆ อยู่ไปหักมันทิ้ง
แล้วก็ต้องเอาไม้มาต่อ เอาแถววัลย์มาพันอะไรอย่างนั้น ถ้าเราเอามือจับใกล้เข้า
มาหน่อย มันก็จะไม่หัก ครูพูดเพียงเท่านั้น ทุกคนก็หัวเราะครืนเลย อะไร
เล็ก ๆ น้อย ๆ อย่างนี้มันก็ทำให้เรามีความสุข

เมื่อเราได้อยู่ใกล้ชิดคนที่เหมาะจะเป็นครู คือคนที่เราได้มีประสบการณ์
ใกล้ชิดคณะครับ อะไร ๆ จะออกมาเอง แล้วเราก็จะได้รับสิ่งนั้น ไม่ต้องไปซื้อ
ไม่ต้องไปเค้นหาค้นหาจากไหน เพียงเราได้ใกล้ชิดชีวิตประจำวัน ได้เห็นท่านทำ
อะไร ท่านพูดอะไร ท่านใช้กิริยาอาการอย่างไร ท่านออกทำงาน...คือการล่า
สัตว์ ท่านเดินอย่างไร เพียงการได้ใกล้ชิดนี้เราก็ได้อะไรมากมาย ซึ่งเราหา
เรียนจากไหนไม่ได้

ผมภูมิใจมากครับ ภูมิใจเหลือเกินที่เราได้เลียนแบบสองคน คนหนึ่งเป็น
คนบ้านนอก ใช้ชีวิตนุ่งกางเกงขาก๊วย นั่งห้าง ๓ วัน ๓ คืน กินบ้างไม่ได้กินบ้าง
ลุงใช้เนื้อแหละครับที่ผมนับถือมาก อดทนอย่างมหาศาลตามแบบคนบ้านนอก
แต่ครูนี้เป็นคนกรุงเทพฯ ครูได้รับการศึกษา ครูเป็นครู แต่มาใช้ชีวิตคลุกคลี
กับคนบ้านนอกอย่างลุงใช้ ก็ไปกันได้อย่างร่ำเริ่ดทีเดียว ผมประทับใจครูมาก
ยิ่งได้คุยได้ฟังได้ถาม ได้เดินตามหลัง ดูกิริยาอาการถือปืน เอาปลายกระบอกจาก
ลงหรือขึ้น หรือชี้ไปข้างหน้า คัดไปข้างหลัง ท่านถืออย่างไร จะจดจำไว้หมด

เหมือนอย่างคราวที่เราไปถามรอยกระต๊อที่หุบผิงแล้วผิงหัวงั้นะ ครู
เปรยว่าไม่นึกเลยว่าจะมาเจอไอ้ตัวที่มันรู้กว่าเรา ผมถามว่าครูหมายถึงอะไร
ครับที่ว่ามันรู้กว่าเรา มันมีวิญญาณ รู้ว่าเรามาแล้วหรืออย่างไร ครูบอกไม่ใช่
การจะเข้าป่านี้ สัตว์ทั้งหลายมันจะรู้ได้หลายทางเช่น มันรู้ได้ด้วยกลิ่น มันรู้
ได้ด้วยเสียงของการเคลื่อนไหว ผมก็เถียงว่าสัตว์มันไม่ได้เอาหูแนบดิน เวลา
เดินมันจะรู้ได้อย่างไร ครูบอกว่าปามันส่งค มันจะรู้เลยว่ากิ้งก่าวิ่ง ตะขาบเดิน

ครูมาลัย ชูพินิจ และคณะส่องไฟ
พักผ่อนอยู่ในเต็นท์ ณ หมู่บ้านกะเหรี่ยง

หรือว่าคนก้าวเท้าไปนี่ มันมีช่วงวินาทีที่ไม่เหมือนกับกิ่งก้านที่ก้าวสั้น ๆ แก็ก.. แก็ก..แก็ก คนเดินจะไม่เหมือนกัน

เพราะฉะนั้น การเดินหรือสัญชาตญาณของสัตว์ใหญ่ ๆ นี่ ท่านบอกว่า คนเรามีอายุมากขึ้นก็ฝ่าคลื่นลมฝ่าฝนฝ่าร้อนหนาวมาก สัตว์ก็เหมือนกัน อย่าง กระต๊อง ถ้าเป็นลูกกระต๊องที่แม่ทิ้งหรือถูกยิงตาย อย่างนี้ก็ไม่ยาก แต่เป็นกระต๊อง โทณหรือกระต๊องใหญ่แล้วมันแสนรู้ มันรู้เสียจนเราจะเข้าใกล้กว่า ๒๕ เมตร หรือ ๓๐ เมตร ไม่ได้เลย เพราะฉะนั้น การจะใช้อาวุธยิงสัตว์นี้ เราต้อง เป็นคนที่มีสมาธิสูง ตัวผมเองนั้นก็ไม่เข้าใจหรอกว่าจะทำอย่างไร คิดว่าเข้าใกล้ ก็ยิง เหมือนยิงกระต๊องในสนามยิงปืน

ท่านก็บอกว่าการเข้าป่าล่าสัตว์นี้ ต้องรู้ว่าเราจะใช้ชั้นเชิงที่เหนือกว่าสัตว์ มากน้อยแค่ไหน ถ้าชั้นเชิงของเราดีชดเชยว่ามันละก็ เราเข้าไปเที่ยวได้ แต่ว่าจะ เข้าไปต่อกรกับเกมสกีพาทที่เอาชีวิตเข้าแลกอย่างนี้ยากนัก เพราะฉะนั้น คนต้อง มีประสบการณ์สูง ต้องมีชั่วโมงบินสูงมากในการที่จะล่าสัตว์ใหญ่ได้ ถ้าจะไป ยิงยิงยิงค่านั้นมันง่าย เพราะมันไม่มีทางที่จะพลาดกว่าเรา แต่ว่าถ้าเป็นสัตว์ ใหญ่ ๆ มันฉลาดมาก อย่างหมูป่าใหญ่ ๆ ที่อายุมากยิ่งฉลาดใหญ่ มันจะเล่น เราวินาทีไหนก็ได้ กระต๊องก็เหมือนกัน มันมีจมูกที่ไว มีสายตาที่ดีมาก เพราะ ฉะนั้น เราต้องฝึกสังเกตที่สูงกว่า

ผมเคยถามท่านว่า คุณมีอะไรที่เป็นหัวใจในการเอาชนะมันที่ว่าต้องมี ชั้นเชิงที่เหนือกว่า ผมคิดใจคำนี้แหละครับ ท่านบอกว่าหนึ่งนะ เราต้องยอม ให้อะเสียด ยอมก็คือการเดินเหยียบพื้นไม้เดิมเท้า อย่าไปเหยียบกิ่งไม้แห้ง เหยียบมันหักเปี๊ยะ สัตว์ได้ยินแล้ว แต่ละก้าวต้องมั่นคง วางเท้าไปนี่ ให้ปลาย เท้าจิกลงไป ค่อย ๆ เดินยอมให้อะเสียด อย่างตอนเข้ามิด ครูจะเอาปืนเล็ก ๆ ประเทลูกซองลูกปรายไปยิงไก่ป่ามาเป็นอาหารแล้ว ท่านจะยอมไปเบา ๆ แทะจะไม่เหยียบพื้นเลข เหมือนเดิมไม้เดิมเท้า แบบผิดองเหลืองเขาช่อง หรือ พวกเงาะขาไก่ช่องเป่าไม้ฆางนะ ท่านจะไปแบบนั้นนะครับ ผมดูทีวีดูหนังเมื่อไร ไร่พวกขาไก่ก็เหมือนครูนั่นเอง ครูทำทำได้สวยงามมากเชียวครับ จะไม่ได้ยินเสียง เลข ส่วนเราก็ไปผลัะ หน้าอกกระแทกถึงไม้ เถววัลย์เกี่ยวหัว หรือเหยียบ กิ่งไม้หักเปี๊ยะแล้ว เวลาเข้าป่าผมเตรียมใส่รองเท้าหนังคู่เก่า มันจะได้ไม่กัด

กลับไปก็อดทิ้งเลย เวลาเหยียบหนามไหนก็ไม่คำเท้า ส่วนครูใส่รองเท้าผ้าใบ
ตราช้างสีน้ำตาล อะไรมันแทงเจ็บเคียวก็ทะลุแล้ว แต่ครูไม่เคยเหยียบหนามไผ่
เลย ท่านयोगเขามาก และเร็วมากด้วย

ข้อสอง ครูบอกว่าอย่าให้สัตว์เห็นตัวเราเป็นอันขาด มันจะอยู่ที่ไหนก็ตาม
เราต้องหลบเข้าต้นไม้ แล้วกะหารศมีแนวทางตรงตัวสัตว์นั้น เมื่อรู้ตำแหน่งที่
มันอยู่แล้ว แม้ใบไม้กิ่งไม้จะขวางหน้าอยู่ ก็ต้องยิงทะลุใบไม้ไปโดยไม่ให้มัน
เห็นเรา เพราะถ้าเราโผล่ออกไปดุ่มมัน เอ..มันอยู่ตรงไหนวะ เห็นหน้ามัน มัน
ก็เห็นหน้าเรา เราจึงต้องใช้กลเม็ดอย่างนี้ ถ้ายิงแล้วทะลุใบไม้ไปถูกมัน อย่างนี้
ก็ใช้ได้ ผมก็ถามว่าถ้าไม่แม่นยำที่หมายจะทำอย่างไร ท่านก็บอกว่าอย่างนี้ก็ต้อง
เสี่ยงกัน เราก็คำนวณเอาไว้ว่าจะยิงให้เข้าสันหลัง จะยิงให้ต่ำกว่าท้อง หรือจะยิง
ที่หมุดขาหน้า หรือรักแร้แดง ถ้าโดนที่หมายดีก็จะทรุดลง ถ้าโดนที่หมายไม่ดีก็
จะโคดสูงขึ้น คกลงมาแล้วแผ่นคอไปตายที่อื่น เราก็ต้องตามรอยไป ได้บ้าง
ไม่ได้บ้าง เพราะฉะนั้นการที่จะยิงสัตว์มาเป็นอาหารก็ดี ยิงเพื่อเกียรติประวัติโด
ที่เขานิยมกันก็ดี เราต้องให้ได้ผลในการยิง เพราะว่าเป็นกีฬาที่ต้องเอาชีวิตเข้า
แลก ถ้าเราเสียท่าเราก็ตายเหมือนกัน

อีกอย่างที่ผมได้จากครูไว้มากก็คือข้อสังเกตเล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับการ
ตามสัตว์ เช่น กลิ่นต่าง ๆ นี้นะ สัตว์มันมีจมูกที่ละเอียดกว่ามนุษย์...ไวกว่า
มนุษย์นี้อาจจะได้กลิ่นในระยะ ๑๐ เมตร แต่สัตว์จะได้กลิ่นไกลกว่านั้น อาจ
จะถึง ๕๐ เมตร เขาอาจจะมีความสามารถที่ผมเองก็เข้าใจผิดว่ามันมีวิญญาน
สิงอยู่ ความจริงไม่ใช่วิญญานหรอก เป็นเรื่องธรรมชาติของการสัมผัสนั่นเอง
หู..ตา..จมูกของมัน เพราะฉะนั้นการตามล่าแต่ละครั้งนี่ ต้องใช้ชั้นเชิงที่เหนือ
กว่า ยิงอย่างละเอียด หากกลเม็ดที่จะเข้าหาศัตรูโดยศัตรูไม่รู้ตัว แล้วเลือกยิง
ให้แน่นอน ยิ่งกันมันหรือ ดุ่ม..มันก็ไปดิบ ยิ่งโดนตัวมัน มันก็เคล็ดไปตายที่อื่น
เราก็ไม่ได้ตัวมัน จะยิงที่ไหน ๆ ก็ต้องให้มันทรุดลงไปกับดินเดี๋ยวนั้น ขาหน้า
ทรุดลงไปแล้ว ขาหลังจะดันก็ดันไปสิ แต่ว่าห้วยกไม่ขึ้นแล้ว นี่เป็นกลเม็ดของครู
ถ้ายิงกว้างดุ่ม แล้วมันโคดขึ้นสูงไป ๓ วา ก็ตกลงมา วิ่งไปเลย อย่างนี้คนยิง
ไม่เก่ง

ครูสอนให้รู้ถึงเล่ห์เหลี่ยมของสัตว์ป่าแต่ละชนิด แม้แต่ไก่ป่าครูก็จะจับ
ดูไม่ยิ่งง่าย ๆ เพราะจะสังเกตดูลีลาแต่ละอย่างก้าวของมัน ว่าก้าวเดินแต่ละอย่าง